

ut diceretur: « Hic est sanguis meus, qui pro multis » effundetur in remissionem peccatorum¹. » Negant enim illos liberari, qui sub peccato esse nolunt fateri. Nam unde liberantur, si nulla servitute peccati tenentur obstructi?

XXXV. « Ego, inquit, lux in sæculum veni, ut omnis » qui crediderit in me, non maneat in tenebris². » Hoc dicto quid ostendit, nisi in tenebris esse omnem qui non credit in eum, et credendo efficere ne maneat in tenebris? Has tenebras quid nisi peccata intelligimus? Sed quodlibet aliud intelligantur hæ tenebræ, profecto qui non credit in Christum, manebit in eis: et utique poenales sunt, non quasi nocturnæ ad quietem animantium necessariae. Proinde parvuli, si per sacramentum quod ad hoc divinitus institutum est, in credentium numerum non transeant, profecto in his tenebris remanebunt.

XXXVI. Quamvis eos nonnulli mox natos illuminari credant, sic intelligentes quod scriptum est: « Erat lumen verum, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum³. » Quod si ita est, multum mirandum est, quomodo illuminati ab unico Filio, quod erat in principio Verbum Deus apud Deum, non admittantur ad regnum Dei, nec sint hæredes Dei, cohæredes autem Christi. Hoc enim eis nisi per baptismum non præstari, etiam qui hoc sentiunt, confitentur. Deinde jam illuminati, si ad consequendum regnum Dei nondum sunt idonei; saltem ipsum baptismum, quo ad hoc idonei fiunt, læti suscipere debuerunt: cui tamen eos videmus cum magnis fletibus reluctari, eamque ignorantiam in illa ætate contempnimus, ut sacramenta quæ illis prodesse novimus, in eis etiam reluctantibus compleamus. Cur enim et Apostolus dicit: « Nolite pueri esse menti-

¹ Matth. xxvi, 28. — ² Joan. xii, 46. — ³ Id. i, 9.

bus¹, » si jam lumine illo vero quod Verbum Dei est, eorum mentes illuminatæ sunt?

XXXVII. Itaque illud quod in Evangelio positum est: « Erat lumen verum, quod illuminat omnem hominem » venientem in hunc mundum, » ideo dictum est, quia nullus hominum illuminatur nisi illo lumine veritatis, quod Deus est: ne quisquam putaret ab eo se illuminari, a quo audit ut discat, non dico, si quemquam magnam hominem, sed nec si Angelum ei contingat habere doctorem. Adhibetur enim sermo veritatis extrinsecus vocis ministerio corporalis, verumtamen « Neque qui plantat » est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat » Deus². » Audit quippe homo dicentem vel hominem vel Angelum; sed ut sentiat et cognoscat verum esse quod dicitur, illo lumine intus mens ejus aspergitur, quod æternum manet, quod etiam in tenebris lucet. Sed sicut sol iste a cæcis, quamvis eos suis radiis quodam modo vestiat, sic ab stultitiæ tenebris non comprehenditur.

XXXVIII. Cur autem, cum dixisset: « Quod illuminat omnem hominem; » addiderit: « Venientem in » hunc mundum; » unde hæc opinio nata est, quod in exortu corporali ab utero matris recentissimo illuminet mentes nascentium parvulorum: quamvis in græco ita sit positum, ut possit etiam intelligi lumen ipsum veniens in hunc mundum³: tamen si hominem venientem in hunc mundum, necesse est accipi, aut simpliciter dictum arbitror, sicut multa in Scripturis reperiuntur, quibus etiam detractis nihil sententiæ minuatur; aut si propter aliquam distinctionem additum esse credendum est, fortasse hoc dictum est, ad discernendam spiritalem illuminationem ab ista corporali, quæ sive per cœli luminaria, sive quibusque ignibus illuminat oculos carnis; ut hominem in-

¹ 1 Cor. xiv, 20. — ² 2 Cor. iii, 7. — ³ Ἐρχόμενον.

teriolem dixerit venientem in hunc mundum, quia exterior corporeus est, sicut hic mundus; tanquam diceret: Illuminat omnem hominem venientem in corpus, secundum illud quod scriptum est: « Sortitus sum animam hominem nam, et veni in corpus incoinquinatum¹. » Aut ergo sic dictum est, si distinctionis alicujus gratia dictum est: « Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; » tanquam dictum esset: Illuminat omnem interiorem hominem; quia homo interior cum veraciter fit sapiens, non nisi ab illo illuminatur qui est lumen verum: aut si rationem ipsam, qua humana anima rationalis appellatur, quæ ratio adhuc velut quieta et quasi sopita, tamen insita et quodam modo in seminata in parvulis latet, illuminationem voluit appellare, tanquam interioris oculi creationem; non resistendum est, tunc eam fieri, cum anima creatur, et non absurde hoc intelligi, cum homo venit in mundum. Verumtamen etiam ipse, quamvis jam creatus oculus, necesse est in tenebris maneat, si non credat in eum qui dixit: « Ego lux in sæculum veni, ut omnis qui credit in me non maneat in tenebris². » Quod per sacramentum baptismatis in parvulis fieri non dubitat mater Ecclesia, quæ cor et os maternum eis præstat, ut sacris mysteriis imbuantur; quia nondum possunt corde proprio credere ad justitiam, nec ore proprio confiteri ad salutem³. » Nec ideo tamen eos quisquam fidelium fideles appellare cunctatur, quod a credendo utique nomen est: quamvis hoc non ipsi, sed alii pro eis inter sacramenta responderint.

XXXIX. Nimis longum fiet, si ad singula testimonia similiter disputemus. Unde commodius esse arbitror, acervatim cogere: quæ occurrere potuerint, vel quæ sufficere videbuntur, quibus appareat Dominum Jesum

¹ Sap. viii, 19. — ² Joan. xi, 46. — ³ Rom. x, 10.

Christum non aliam ob causam in carne venisse, ac forma servi accepta factum obedientem usque ad mortem crucis¹, nisi ut hac dispensatione misericordissimæ gratiæ omnes, quibus tanquam membris in suo corpore constitutis caput est ad capessendum regnum cœlorum, vivificaret, salvos faceret, liberaret, redimeret, illuminaret, qui prius fuissent in peccatorum morte, languoribus, servitute, captivitate, tenebris constituti, sub potestate diaboli principis peccatorum: ac sic fieret mediator Dei et hominum, per quem post inimicitias impietatis nostræ, illius gratiæ pace finitas, reconciliaremur Deo in æternam vitam, ab æterna morte quæ talibus impendebat erepti. Hoc enim cum abundantius apparuerit, consequens erit ut ad istam Christi dispensationem, quæ per ejus humilitatem facta est, pertinere non possint, qui vita, salute, liberatione, redemptione, illuminatione non indigent. Et quoniam ad hanc pertinet baptismus, quo Christo consepeliuntur, ut incorporentur illi membra ejus, hoc est, fideles ejus: profecto nec baptismus est necessarius eis, qui illo remissionis et reconciliationis beneficio, quæ fit per mediatorem, non opus habent. Porro quia parvulos baptizandos esse concedunt, qui contra auctoritatem universæ Ecclesiæ, procul dubio per Dominum et Apostolos traditam, venire non possunt: concedant oportet eos egere illis beneficiis mediatoris, ut abluti per sacramentum charitatemque fidelium, ac sic incorporati Christi corpori, quod est Ecclesia, reconciliantur Deo, ut in illo vivi, ut salvi, ut liberati, ut redempti, ut illuminati fiant: unde nisi a morte, vitiis, reatu, subjectione, tenebris peccatorum? quæ quoniam nulla in ea ætate per suam vitam propriam commiserunt, restat originale peccatum.

¹ Philip. ii, 8.

XL. Hæc ratiocinatio tunc erit fortior, cum ea quæ promisi testimonia multa congesserō. Jam supra posuimus : « Non veni vocare justos, sed peccatores¹. » Item cum ad Zacchæum esset ingressus : « Hodie, inquit, salus domui huic facta est; quoniam et iste filius est Abrahæ² : Venit enim filius hominis quærere et salvare quod perierat³. » Hoc et de ove perdita et relictis nonaginta novem quæsita et inventa; hoc et de drachma quæ perierat ex decem. Unde « Oportebat, ut dicit, prædicari in nomine ejus pœnitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Jerusalem⁴. » Marcus etiam in fine Evangelii sui Dominum dixisse testatur : « Eûntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit : qui vero non crediderit, condemnabitur⁵. » Quis autem nesciat, credere esse infantibus baptizari, non credere autem, non baptizari? Ex Joannis autem Evangelio quamvis jam nonnulla posuerimus, attende etiam ista. Joannes Baptista de illo : « Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi⁶. » Et ipse de se ipso : « Qui de ovibus meis sunt, vocem meam audiunt, et ego novi illas, et sequuntur me, et ego vitam æternam do illis, et non peribunt in æternum⁷. » Quia ergo de ovibus ejus non esse incipiunt parvuli, nisi per baptismum; profecto si hoc non accipiunt, peribunt : vitam enim æternam, quam suis dabit ovibus, non habebunt. Item alio loco : « Ego sum via, veritas et vita. Nemo venit ad Patrem nisi per me⁸. »

XLI. Hanc doctrinam suscipientes Apostoli, vide quanta contestatione declarent. Petrus, in prima Epistola : « Benedictus, inquit, Deus et Pater Domini nostri

¹ Luc. v, 32. — ² Id. xix, 9. — ³ Id. xv, 4-8 — ⁴ Id. xxiv, 47. — ⁵ Marc. xvi, 15. — ⁶ Joan. i, 29. — ⁷ Id. x, 27. — ⁸ Id. xiv, 6.

» Jesu Christi secundum multitudinem misericordiæ suæ, » qui regeneravit nos in spem vitæ æternæ, per resurrectionem Jesu Christi, in hæreditatem immortalem et incontaminatam, florentem, servatam in coelis, vobis » qui in virtute Dei conservamini per fidem in salutem » paratam palam fieri in tempore novissimo. » Et paulo post : « Inveniamini, inquit, in laudem et honorem Jesu Christi, quem ignorabatis, in quem modo non videtis creditis, quem cum videritis, exultabitis gaudio inenarrabili, et honorato gaudio percipientes testamentum fidei, salutem animarum vestrarum¹. » Item alio loco : « Vos autem, inquit, genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus in adoptione, ut virtutes » enuntietis ejus, qui vos de tenebris vocavit in admirabile » lumen suum². » Et iterum : « Christus, inquit, pro peccatis nostris passus est, justus pro injustis, ut nos adducat ad Deum³. » Item cum commemorasset in arca Noë, octo homines salvos factos : « Sic et vos, inquit, simili forma baptismi salvos facit⁴. » Ab hac ergo salute et lumine alieni sunt parvuli, et in perditione ac tenebris remanebunt, nisi per adoptionem populo Dei fuerint sociati, tenentes Christum passum justum pro injustis, ut eos adducat ad Deum.

XLII. Ex Epistola etiam Joannis hæc mihi occurrerunt, quæ huic quæstioni necessaria visa sunt. « Quod » si in lumine, inquit, ambulaverimus, sicut et ipse est » in lumine, societatem habemus in invicem, et sanguis » Jesu Christi Filii ejus purgabit nos ab omni delicto⁵. » Item alio loco : « Si testimonium, inquit, hominum accipimus, testimonium Dei majus est; quia hoc est testimonium Dei, quod majus est : quia testificatus est de

¹ 1 Petr. i, 3-10. — ² Id. ii, 9. — ³ Id. iii, 18. — ⁴ Ibid. 21. — ⁵ 1 Joan. i, 7.

» Filio suo. Qui crediderit in Filium Dei, habet testimonium in semetipso. Qui non crediderit Deo, mendacem facit eum; quia non credidit in testimonium quod testificatus est de Filio suo. Et hoc est testimonium, quia vitam æternam dedit nobis Deus; et hæc vita in Filio ejus est. Qui habet Filium, habet vitam: qui non habet Filium, non habet vitam¹. » Non solum igitur regnum coelorum, sed nec vitam parvuli habebunt, si Filium non habebunt, quem nisi per baptismum ejus habere non possunt. Item alio loco: « In hoc, inquit, manifestatus est Filius Dei, ut solvat opera diaboli². » Non ergo pertinebunt parvuli ad gratiam manifestationis Filii Dei, si non in eis solvet opera diaboli.

XLIII. Jam nunc attende in hanc rem Pauli apostoli testimonia, tanto utique plura, quanto plures Epistolas scripsit, et quanto diligentius curavit commendare gratiam Dei adversus eos qui operibus gloriabantur, atque ignorantes Dei justitiam, et suam volentes constituere, justitiæ Dei non erant subjecti³. In Epistola ad Romanos: » Justitia, inquit, Dei in omnes qui credunt. Non enim est distinctio: omnes enim peccaverunt, et egent gloria Dei; justificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Jesu, quem proposuit Deus propitiatorium per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem justitiæ ejus propter propositum præcedentium peccatorum in Dei patientia, ad ostendendam justitiam ipsius in hoc tempore, ut sit justus et justificans eum qui ex fide est Jesu⁴. » Item alio loco: « Ei qui operatur, inquit, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum⁵. Ei vero qui non operatur, credit autem in eum qui justificat impium,

¹ Joan. v, 9-13. — ² Id. III, 8. — ³ Rom. x, 3. — ⁴ Id. III, 22-25. — ⁵ Id. IV, 4.

DE PECCATORUM MERITIS ET REMISSIONE, LIB. I. 305
 » deputatur fides ejus ad justitiam. Sicut et David dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto fert justitiam sine operibus: Beati quorum remissæ sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata¹. Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum. » Item paulo post: « Non est autem scriptum, inquit, propter illum tantum, quia deputatum est illi; sed et propter nos, quibus deputatur creditibus in eum qui excitavit Jesum Christum Dominum nostrum a mortuis, qui traditus est propter delicta nostra, et resurrexit propter justificationem nostram². » Et paulo post: « Si enim Christus, inquit, cum infirmi essemus adhuc juxta tempus, pro impiis mortuus est³. » Et alibi: « Scimus, inquit, quia lex spiritualis est, ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato. Quod enim operor ignoro: non enim quod volo hoc ago, sed quod odi illud facio. Si autem quod nolo hoc facio, consentio legi, quoniam bona. Nunc autem non jam ego operor illud, sed id quod in me habitat peccatum. Scio enim quia non habitat in me, id est, in carne mea bonum: nam velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio. Non enim quod volo facio bonum, sed quod nolo malum, hoc ago. Si autem quod nolo, ego hoc facio; jam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Invenio igitur legem mihi volenti facere bonum, quoniam mihi malum adjacet. Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, et captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum⁴. » Dicant qui possunt homines nasci non in cor-

¹ Psal. XXXI, 1. — ² Rom. IV, 23. — ³ Id. v, 6. — ⁴ Id. VII, 14-19.

pore mortis hujus, ut possint etiam dicere, non eis necessariam gratiam Dei per Jesum Christum, qua liberentur de corpore mortis hujus. Item paulo post: « Quod enim » impossibile erat legis, in quo infirmabatur per carnem, » Deus Filium suum misit in similitudine carnis peccati, » et de peccato damnavit peccatum in carne¹. » Dicant qui audent, oportuisse nasci Christum in similitudine carnis peccati, nisi nos nati essemus in carne peccati.

XLIV. Item ad Corinthios: « Tradidi enim vobis in » primis, inquit, quod et accepi, quia Christus mortuus » est pro peccatis nostris secundum Scripturas². » Item ad eosdem Corinthios in secunda: « Caritas enim Christi » compellit nos, judicantes hoc, quoniam si unus pro » omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Et pro » omnibus mortuus est Christus, ut qui vivunt, jam non » sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est et resur- » rexit. Itaque nos a modo neminem novimus secundum » carnem: et si noveramus secundum carnem Christum, » sed nunc jam non novimus. Si qua igitur in Christo nova » creatura, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova. » Omnia autem ex Deo, qui reconciliavit nos sibi per » Christum, et dedit nobis ministerium reconciliationis. » Quemadmodum? quia Deus erat in Christo mundum » reconcilians sibi, non reputans illis delicta eorum, et po- » nens in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergo » legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos: » obsecramus pro Christo reconciliari Deo. Eum qui non » noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos » simus justitia Dei in ipso. Cooperantes autem et roga- » mus, ne in vacuum gratiam Dei suscipiatis. Dicit enim, » Tempore acceptabili exaudivi te, et in die salutis ad- » juvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies

¹ Rom. viii, 3. — ² I Cor. xv, 3. — ³ 2 Cor. v, 14-30.

» salutis⁴. » Ad hanc reconciliationem et salutem si non » pertinent parvuli, quis eos quærit ad baptismum Christi? » Si autem pertinent, inter homines mortuos sunt, pro qui- » bus ille mortuus est; nec ab eo reconciliari et salvari pos- » sunt, nisi dimissa non reputet delicta eorum.

XLV. Item ad Galatas: « Gratia vobis et pax a Deo » Patre, et Domino Jesu Christo, qui dedit semetipsum » pro peccatis nostris, ut eximeret nos de præsentis sæculo » maligno². » Et alio loco: « Lex transgressionis gratia » proposita est, donec veniret semen cui promissum est, » dispositum per Angelos in manu mediatoris. Mediator » autem unius non est: » Deus vero unus est. Lex ergo » adversus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, » quæ posset vivificare, omnino ex lege esset justitia. Sed » conclusit Scriptura omnia sub peccato ut promissio ex » fide Jesu Christi daretur credentibus³. »

XLVI. Ad Ephesios etiam: « Et vos cum essetis mor- » tui delictis et peccatis vestris, in quibus aliquando am- » bulastis secundum sæculum mundi hujus, secundum » principem potestatis aëris, spiritus ejus qui nunc opera- » tur in filiis diffidentiae, in quibus et nos omnes aliquando » conversati sumus in desideriis carnis nostræ facientes » voluntatem carnis, et affectionum, et eramus naturaliter » filii iræ sicut et cæteri. Deus autem qui dives est in mi- » sericordia, propter multam dilectionem qua dilexit nos, » et cum essemus mortui peccatis, convivicavit nos » Christo, cujus gratia sumus salvi facti⁴. » Et paulo post: « Gratia, inquit, salvi facti estis per fidem; et hoc » non ex vobis, sed Dei donum est: non ex operibus, ne » forte quis extollatur⁵. Ipsius enim sumus figmentum, » creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ præpa-

¹ 2 Cor. vi, 1. — ² Galat. i, 3. — ³ Id. iii, 19. — ⁴ Ephes. ii, 1-6. — ⁵ Ibid. 8.

» ravit Deus ut in illis ambulemus. » Et paulo post : Qui
 « eratis, inquit, illo tempore sine Christo, alienati asocie-
 » tate Israël, et peregrini testamentorum et promissionis,
 » spem non habentes, et sine Deo in hoc mundo : nunc
 » autem in Christo Jesu, qui aliquando eratis longe, facti
 » estis prope in sanguine Christi. Ipse est enim pax nos-
 » tra, qui fecit utraque unum, et medium parietem mace-
 » riæ solvens inimicitias, in carne sua legem mandatorum
 » decretis evacuans, ut duos conderet in se in unum, no-
 » vum hominem, faciens pacem, et commutaret utrosque
 » in uno corpore Deo, per crucem interficiens inimicitias
 » in semetipso. Et veniens evangelizavit pacem vobis qui
 » eratis longe, et pacem his qui prope, quia per ipsum
 » habemus accessum ambo in uno spiritu ad Patrem¹. »
 Item alibi : « Sicut veritas est in Jesu, deponere vos secun-
 » dum priorem conversationem veterem hominem, eum
 » qui corrumpitur secundum concupiscentias deceptio-
 » nis. Renovamini autem spiritu mentis vestræ, et in-
 » duite novum hominem, eum qui secundum Deum crea-
 » tus est in justitia et sanctitate veritatis. » Et alibi :
 « Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati
 » estis in diem redemptionis². »

XLVII. « Ad Colossenses etiam ita loquitur : « Gratias
 » agentes Patri idoneos facienti nos in partem sortis sanc-
 » torum in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebra-
 » rum et transtulit in regnum Filii charitatis suæ, in quo
 » habemus redemptionem in remissione peccatorum³. » Et
 alio loco : « Et estis, inquit, in illo repleti, qui est caput
 » omnis principatus et potestatis : in quo etiam circum-
 » cisi estis circumcisione non manufacta, in expoliatione
 » corporis carnis, in circumcisione Christi, consepulti ei
 » in baptismo, in quo et consurrexistis per fidem opera-

¹ Ephes. II, 12-19. — ² Id. IV, 22-30. — ³ Coloss. I, 22.

DE PECCATORUM MERITIS ET REMISSIONE, LIB. I. 309
 » tionis Dei, qui suscitavit illum a mortuis. Et vos, cum
 » essetis mortui delictis et præputio carnis vestræ, con-
 » vivificavit cum illo donans nobis omnia delicta, delens
 » quod adversus nos erat chirographum decreti quod erat
 » contrarium nobis, tollens illud de medio, et affigens il-
 » lud cruci, exuens se carnem, principatus et potestates
 » exemplavit fiducialiter triumphans eos in semetipso⁴. »

XLVIII. Et ad Timotheum : « Humanus, inquit,
 » sermo et omni acceptione dignus, quia Christus Jesu
 » venit in mundum peccatores salvos facere, quorum pri-
 » mus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum,
 » ut in me ostenderet primo Christus Jesus omnem lon-
 » ganimitatem, ad informationem eorum, qui credituri
 » sunt illi in vitam æternam². » Item dicit : « Unus enim
 » Deus, unus et mediator Dei et hominum homo Chris-
 » tus Jesus, qui dedit semetipsum redemptionem pro
 » omnibus³. » In secunda etiam ad eundem : « Noli ergo,
 » inquit, erubescere testimonium Domini nostri, neque
 » me vinctum ejus, sed collabora Evangelio secundum
 » virtutem Dei salvos nos facientis, et vocantis vocatione
 » sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum
 » suum propositum et gratiam, quæ data est nobis in
 » Christo Jesu ante sæcula æterna, manifestata autem
 » nunc per adventum Domini nostri Jesu Christi, eva-
 » cuantis quidem mortem, illuminantis autem vitam et
 » incorruptionem per Evangelium⁴. »

XLIX. Ad Titum etiam : « Expectantes, inquit, illam
 » beatam spem et manifestationem gloriæ magni Dei, et
 » salvatoris nostri Jesu Christi, qui dedit semetipsum pro
 » nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mun-
 » daret nos sibi populum abundantem, æmulatorem bo-

¹ Coloss. II, 10-15. — ² I Tim. I, 15. — ³ Id. II, 5. — ⁴ 2 Tim. I, 8-12.

» norum operum ¹. Et alio loco : « Cum autem benignitas et humanitas illuxit salvatoris Dei nostri, non ex » operibus justitiæ quæ nos fecimus, sed secundum suam » misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus sancti, quem ditissime » effudit super nos per Jesum Christum salvatorem nostrum, ut justificati ipsius gratia hæredes efficiamur secundum spem vitæ æternæ ². »

L. Ad Hebræos quoque Epistola, quanquam nonnullis incerta sit (8), tamen quoniam legi quosdam huic nostræ de baptismo parvulorum sententiæ contraria sentientes, eam quibusdam opinionibus suis testem adhibere voluisse, magisque me movet auctoritas Ecclesiarum Orientalium, quæ hanc etiam in canonicis habent, quanta pro nobis testimonia contineat, advertendum est. In ipso ejus exordio legitur : « Multis partibus, et multis » modis olim Deus locutus est patribus in Prophetis, postremo in his diebus locutus est nobis in Filio, quem » constituit hæredem universorum, per quem fecit et » sæcula. Qui cum sit splendor gloriæ et figura substantiæ ejus, gerens quoque omnia verbo virtutis suæ, purificatione peccatorum a se facta, sedet ad dexteram majestatis in excelsis ³. » Et post pauca : « Si enim qui per » Angelos dictus est sermo ⁴, factus est firmus, et omnis » prævaricatio et inobedientia justam accepit mercedis » retributionem; quomodo nos effugiemus, si tantam » neglexerimus salutem? » Et alio loco : « Propterea ergo » quia pueri communicaverunt sanguini et carni, et ipse » propemodum eorum participavit ⁵, ut per mortem evacuet eum, qui potestatem habebat mortis, id est, » diabolum, et liberaret eos qui timore mortis per totam

¹ Tit. II, 13. — ² Id. III, 4. — ³ Hebr. I, 1-4. — ⁴ Id. II, 2. — ⁵ Ibid. 14.

» vitam rei erant servitutis. » Et paulo post : « Unde debuit, inquit, secundum omnia fratribus similis esse ¹, » ut misericors fieret, et fidelis princeps sacerdotum eorum, quæ sunt ad Deum propitiandum pro delictis » populi. » Et alibi : « Teneamus, inquit, confessionem : » non enim habemus sacerdotem ², qui non possit compati infirmitatibus nostris; etenim expertus est omnia » secundum similitudinem sine peccato. » Et alio loco : « Intransgressibile, inquit, habet sacerdotium : unde et » salvos perficere potest eos ³, qui adveniunt per ipsum » ad Deum, semper vivens ad interpellandum pro ipsis. » Talem enim decebat habere nos principem sacerdotum, » justum, sine malitia, incontaminatum, separatum a » peccatoribus, altiore a coelis factum, non habentem » quotidianam necessitatem, sicut principes sacerdotum, » primum pro suis peccatis sacrificium offerre, dehinc » pro populi : hoc enim semel fecit offerens se. » Et alio loco : « Non enim in manu fabricata sancta introivit » Christus ⁴, quæ sunt similia verorum, sed in ipsum » coelum, apparere ante faciem Dei pro nobis; non ut » sæpius offerat semetipsum, sicut princeps sacerdotum » intrat in sancta, in anno semel cum sanguine alieno. » Cæterum oportebat eum sæpius pati a constitutione » mundi : nunc autem semel in extremitate sæculorum ad » remissionem peccatorum per sacrificium suum manifestatus est. Et sicut constitutum est hominibus semel » tantum mori, et post hoc judicium : sic et Christus » semel oblatus est, ut multorum peccata portaret; secundo sine peccatis apparebit eis, qui eum sustinent ad » salutem. »

LI. Apocalypsis etiam Joannis has laudes Christo per canticum novum testatur offerri : « Dignus est accipere

¹ Hebr. II, 17. — ² Id. IV, 15. — ³ Id. VII, 25. — ⁴ Id. IX, 24.

» librum, et aperire signacula ejus, quoniam occisus es,
» et redemisti nos Deo in sanguine tuo, de omni gente,
» et lingua, et populo, et natione¹. »

LII. Item in Actibus Apostolorum, Inceptorem vitæ Petrus apostolus dixit esse Dominum Jesum, increpans Judæos quod occidissent eum, ita loquens: « Vos autem
» Sanctum et Justum inhonorastis, et negastis, et postu-
» lastis hominem homicidam vivere et donari vobis: nam
» Inceptorem vitæ occidistis². » Et alio loco: « Hic est
» lapis reprobatus a vobis ædificantibus, qui factus est
» in caput anguli. Non est enim aliud nomen sub cœlo
» datum hominibus, in quo oporteat salvos fieri nos³. »
Et alibi: « Deus patrum suscitavit Jesum, quem vos in-
» terfecistis suspendentes in ligno. Hunc Deus Princi-
» pem et Salvatorem exaltavit gloria sua, dare pœni-
» tentiam Israël et remissionem peccatorum in illo⁴. »
Item alio loco: « Huic omnes Prophetæ testimonium
» perhibent, remissionem peccatorum accipere per ma-
» num illius omnem credentem in eum⁵. » Item in eo-
dem libro apostolus Paulus: « Notum ergo sit vobis,
» inquit, viri fratres, quoniam per hunc vobis remissio
» peccatorum annuntiatur ab omnibus, quibus non po-
» tuistis in lege Moysi justificari, in hoc omnis credens
» justificatur⁶. »

LIII. Hoc tanto aggere testimoniorum, cujus adver-
sus veritatem Dei elatio non prematur? et multa quidem
alia reperiri possunt, sed et finiendi hujus operis cura non
negligenter habenda est. De libris quoque Veteris Testa-
menti multas contestationes divinatorum eloquiorum adhi-
bere in hanc sententiam supervacaneum putavi, quando-
quidem in illis quod occultatur sub velamento velut

¹ Apoc. v, 9. — ² Act. III, 14. — ³ Id. IV, 11. — ⁴ Id. v, 30. — ⁵ Id. x, 43. — ⁶ Id. XIII, 38.

terrenarum promissionum, hoc in Novi Testamenti præ-
dicatione revelatur. Et ipse Dominus librorum veterum
utilitatem breviter demonstravit et definivit dicens:
« Oportuisse impleri quæ de illo scripta essent in Lege et
» Prophetis et Psalmis¹, et hæc ipsa esse, quod oportet
» bat Christum pati, et resurgere a mortuis tertia die, et
» prædicari in nomine ejus pœnitentiam et remissionem
» peccatorum per omnes gentes, incipientibus ab Jeru-
» salem. » Et Petrus dicit: « Quod paulo ante comme-
» moravi, huic omnes Prophetas testimonium perhibere,
» remissionem peccatorum accipere per manum ejus om-
» nem credentem in eum². »

LIV. Verumtamen commodius est etiam ex ipso Vetere
Testamento testimonia pauca depromere, quæ vel ad
supplementum, vel potius ad cumulum valere debebunt.
Ipse Dominus per Prophetam in Psalmo loquens ait:
« Sanctis qui sunt in terra ejus, mirificavit omnes volun-
» tates meas in illis³. » Non merita illorum, sed, « Volun-
» tates meas. » Nam illorum quid, nisi quod sequitur?
« Multiplicatæ sunt infirmitates eorum: » supra quod
infirmi erant. Ad hoc et lex subintravit, ut abundaret
delictum⁴. Sed quid adjungit? « Postea acceleraverunt: »
multiplicatis infirmitatibus, hoc est, abundante delicto,
alacrius medicum quæsierunt, ut ubi abundavit pecca-
tum, superabundaret gratia. Denique, « Non congregabo,
» inquit, conventicula eorum de sanguinibus: » quoniam
multis sacrificiorum sanguinibus, cum primum in taber-
naculum vel in templum congregarentur, convinceban-
tur potius peccatores, quam mundabantur. Non ergo
jam, inquit, de sanguinibus congregabo conventicula
eorum. Unus enim sanguis pro multis datus est, quo ve-
raciter mundarentur. Denique sequitur: « Nec memor

¹ Luc. xxiv, 44. — ² Act. x, 43. — ³ Psal. xv, 3. — ⁴ Rom. v, 20.